Portarnas historik Vers 2.1
Strandvägen 1 och 3, Bodarne 14, Stockholm.

Bild 1 .

Dörrpartiet i porten Strandvägen 3 byts under år 2012.

Avsikten är att byta befintligt dörrparti i bronserad och målad aluminium till nytt parti av ek för bättre överensstämmelse i material och till viss mån i utseende med originalport som fanns åren 1905 till 1942.

Bakgrund

Bodarne som byggdes år 1905 var det näst sista nya kvarter som uppfördes längs den fashionabla paradgatan och esplanaden Strandvägen. (Utbyggnaden pågick mellan 1886 och 1910). Kvarteret delades i fyra tomter. Stockholms stad föreskrev vid försäljningen att kvarteret skulle ha en sammanhållen arkitektur vilket också hade gällt för flertalet kvarter längs Strandvägen. För design av kvarteret svarade den för sin tid stora och välkända arkitektfirman Hagström & Ekman. Resultatet blev en stor huskropp i palatsstil, ”jugendbarock[Not 1]. De två västra tomterna nr 13 (Strandvägen 1) och nr 12 (Strandvägen 3) köptes och uppfördes av byggmästare Per Johan Sjöqvist. Bygglovet var klart i oktober 1902 och byggnadsnämndens slutbesiktning skedde i januari 1905. De två tomterna har sedan nybyggnaden alltid haft gemensam ägare och på 1930-talet sammanlades det till tomt nr 14 i kvarteret. De bägge östra tomterna i kvarteret nr 11 (Strandvägen 5A) och nr 10, (Strandvägen 5B) fick olika byggmästare och skilda ägare. Det skilda ägandet gäller fortfarande. Fasadmässigt och med lika våningshöjder är de fyra ursprungliga tomterna sammanhållna till en enhet. Invändigt däremot skiljer sig de olika enheterna i byggnadsdetaljer och inredning samt tekniskt utförande av installationer, beroende på de olika ägarnas ambitioner och smak. För Bodarne 14, Strandvägen 1 och 3, gäller att husen allt sedan 1930 – talet successivt har byggts samman till ett kontorskomplex.

[Not 1] Britt Wisth, Kvartersmonografin 1974.

Portarna, kronologisk historik

En beskrivning av förändringar av portarna mot Strandvägen 1 och 3 från 1905 fram till dagens datum.

1902 Bygglovsritningarna.

De visar enbart ”tomma” hål för portar och fönster.

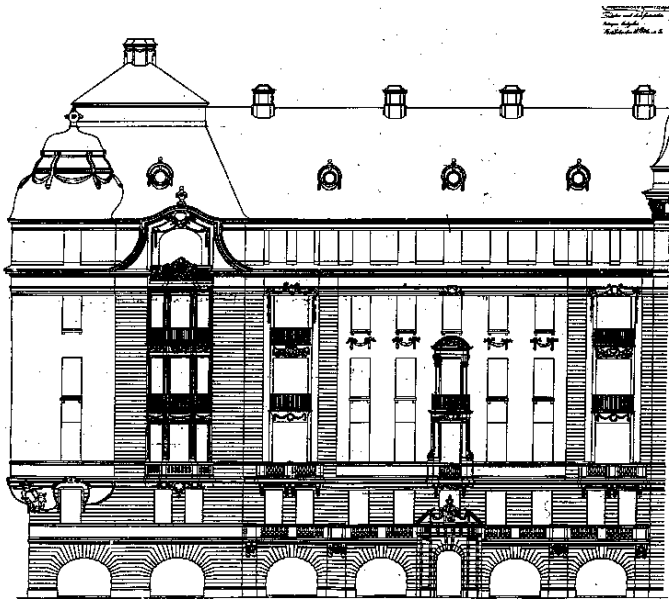

Bild 2 Strandvägen 1. (f.d. tomt nr 13)

Bild 3 Strandvägen 3. (f.d. tomt nr 12)

1905. Relationsritningar.

Den visar indelning av port- och fönstersnickerier schematiskt. De bägge portarna saknar fasta glasade överljus vilket annars är ett vanligt utförande vid den tiden. Istället följer dörrbladens översta ramstycke den svängda valvkappans undersida. Liknande portutförande utan överljus finns dock; t.ex. Karlbergsvägen 7 (Gustav Vasa församlingshem), Tomtebogatan 97 och den magnifika porten Strandvägen 7 C till Hotell Diplomat

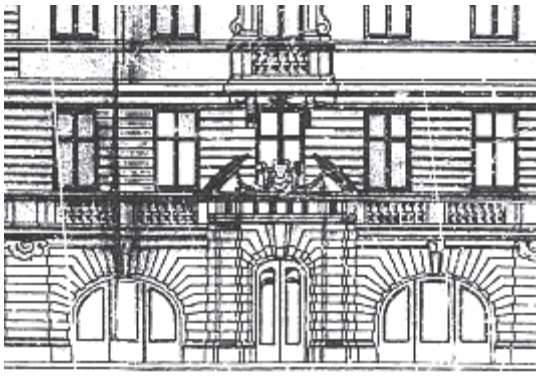

Bild 4 Strandvägen 1. (f.d. tomt nr 13)

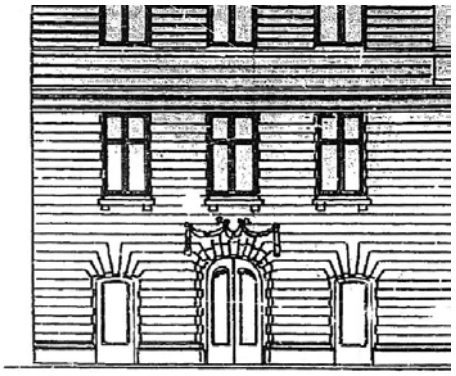

Bild 5 Strandvägen 3. (f.d. tomt nr 12)

1922. Strandvägen 1. De ”barockvingar” som kröner portens omfattning tas bort och överstycket får ett stramt klassisk utseende. Två urnor av sandsten sätts på vardera sidan. Förlaga är de av koppar och kalksten som pryder husets tak på flera ställen.

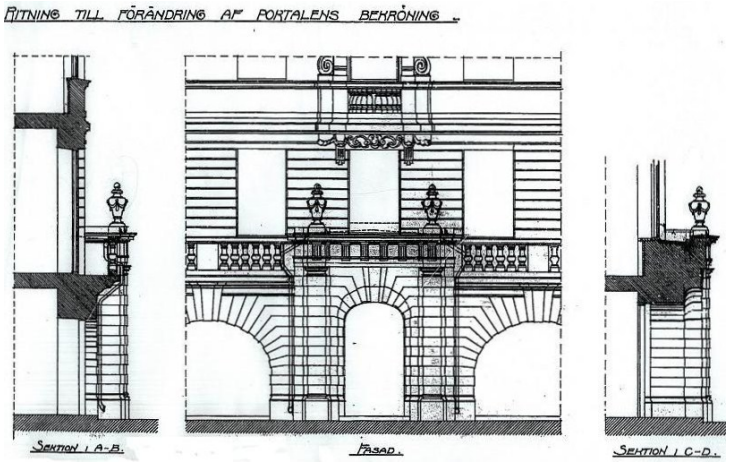

Bild 6. Nytt portkrön 1922

Bild 7 Strandvägen 1 omkring 1960

1942. Strandvägen 3. Dubbeldörrarna tas bort. Porten flyttas ett steg till östra fönsteröppningen och förstoras. Porthallen halveras och läggs ihop med portvaktslokalen till en butik. Nytt dörrparti av trä (mahogny?) tillkommer med glasad enkeldörr och med glasade sidoljus på varje sida och fast överljus i valvbågen. (Bygglov 1942-03-04). Portens tidigare läge syns i fasaden genom festongen som finns över butiksfönstret, bild 10.

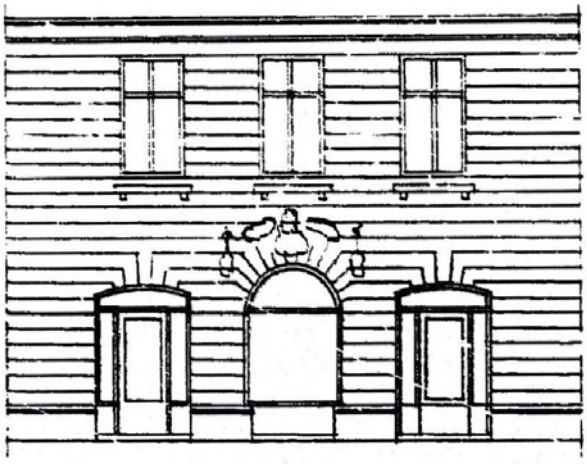

Bild 8 Fasad. Bygglovsritning 1942

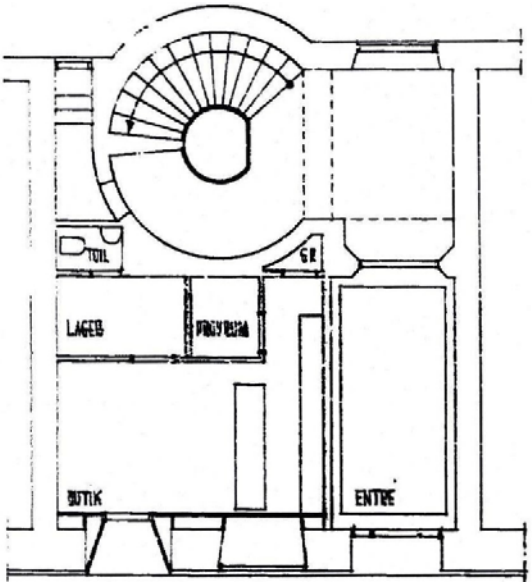

Bild 9 Planritning 1942 Entrén flyttas

Strandvägen 1. Min bedömning är att vid samma tillfälle togs även dubbeldörrarna i den porten bort. (Foto från omkring 1960, Bild 7, antyder att det då fanns ett liknande dörrparti där som Strandvägen 3 fick,). Varför togs dubbeldörrarna av ek bort? Fastigheten var då som nu ett välfrekventerat affärshus med många besökande, samt in- och uttransporter. Dubbeldörrens gångdörrar var ca 65 -70 cm breda och upplevdes för smala och trånga. Transporterna ”fastnade” där, man behövde ofta regla upp det ”fasta” dörrbladet” för att komma fram. Därtill kommer dåtidens uppfattning om vad som var snyggt och modernt.

1985. (~ bedömd tidpunkt) Dörrpartierna av trä ersätts i bägge portarna av nya partier i bronseloxerat aluminium. Sidoljusen slopas nu och täcks med plåtar i samma färg.

…

Bild 7 Bild 8

2006. Invändig renovering av portar och trapphallar. Väggfält med marmorerad stucco lustro och ”pelare” av stucco terrazzo lagas och restaureras. Väggpartierna i bägge portarnas inre delar får ny marmorering. Golven av kolmårdsmarmor lagas och såpskuras. Belysningen kompletteras. Portgången Strandvägen 1 får åter en gångmatta upp till första våningen av textil i orientaliskt mönster. Hissar renoveras med nya korginredningar, linor och maskiner. Invändig ramp utförs i portgången Strandvägen 3 så att höjden mellan bottenvåningen och trottoar utjämnas. Dörrpartier sänks och överljuset ökar med ca 16 cm. (Bygglov 2006-05-10). Alla våningsplan fick ökad tillgänglighet, både för hjulburna transporter och rullstolsbundna besökare. Ny porttelefon med videokamera till bägge portarna.

Bild 9. Porten 2006 målas i samma färg som skyltfönstrens snickerier.

Bild 10. Ovan för butikens skyltfönster finns festongen kvar som visar på portens tidigare läge. (Butikens dörr från 1942 finns kvar i original läge innanför den nuvarande ytterdörr)

Nya portdörrar år 2008 till Strandvägen 1

Dörrpartiet av bronseloxerat aluminium från 1980-talet stämde föga med portens övriga kvalitéer och lägets krav. En stor och djup omfattning av Ölandskalksten med kvaderindelning. Invändiga marmorerade väggpartierna är klädda med stuck. Till portens fasta inredning hör en stor stenskulptur ”Sittande flicka” och statyetter i polerad mässing finns som i bägge porthallarna[Not 2].

Kvarterets mittparti finns på ett foto från 1905[Not 3].

Bild 11

Bild 12

En detaljförstoring av porten Strandvägen 3. Bilden styrker den form som portarna har på relationsritningen från 1905. Med stor säkerhet överensstämmer även utseendet för portens dörrar till Strandvägen 1 när huset var nytt. Fotot bekräftade det utseende som portarna har på relationsritningen från 1905.

I porten Strandvägen 5A finns en innerport, (Bild 13) som också stämmer väl det med utseende som relationsritningen visar.

Kvarteret Klippen 10, Strandvägen 7A-7C som uppfördes år 1910 har också haft Hagstöm & Ekman som arkitekter. Portarnas dörrar till trapphusen visar på dimensioner och profiler som överensstämmer eller ligger nära utförandet för Strandvägen 1 -3

Bild 13

2008. Bestämdes att utföra ny dubbeldörr i porten Strandvägen 1. Målsättning var att åstadkomma närmast en replik av originalutseendet år 1905

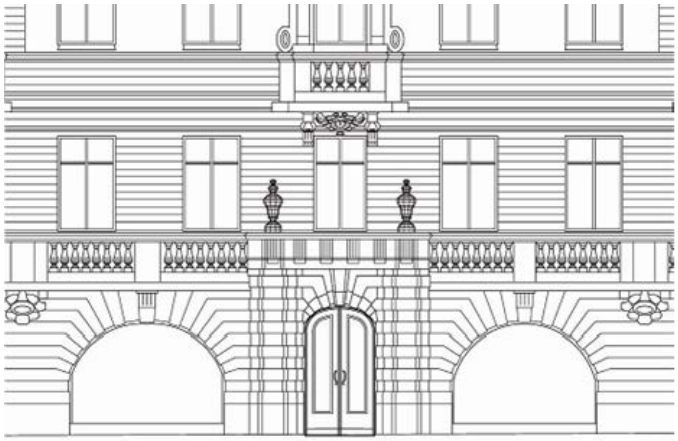

Bild 14. Bygglovsritning för ny port 2008

Not 2 Torwald Alef.(*1896 †1976). Han hade ateljé och bostad i huset, från 1944 fram till sin bortgång 1976.

Not 3 Från Stadsmuseets samlingar.

Utförande

De nya dubbeldörrarna till porten utfördes i ek. Under täckplåtar fanns originalkarmen av ek kvar och kunde återanvändas efter lagningar. Dörrbladens ramstycken är ca 65 x 150 mm + listprofil ca 40 mm. Bägge dörrbladen öppnas samtidigt med automatik. På så sätt får man god passage utan att ”fastna” i dörröppningen vid transporter. Den tekniska lösningen är automatiska dörröppnare/-stängare i placerade i golvet, en för varje dörrblad . Ytbehandling med Benarolja 4 ggr, sista strykning med matt olja.

Resultatet 2008

Bild 15

Bild 16

De nya dörrbladen är utförda och monterade av Janax Snickeri AB, Jan Pettersson. Dekoren med hängen på överstycken och ymnighetshorn under glasningen är tolkade och utförda av bildhuggare Christer Björkman, Stockholms Förgyllning & Bildhuggeri. Arbetsritningar utfördes av Ahrbom & Partner Arkitekter, genom Elisabet Wallström. Anslutande byggnadsarbeten är utförda av Skeppströms Byggnads AB. (Efter snövintrarna 2009 och 2010 har det yttre tröskelblocket av granit fått nedsänkt skrapgaller med avlopp och el-värme).

Ny port år 2012 till Strandvägen 3

Den nya ägaren till fastigheten, AB Industricentralen Strandvägen, genom Carl Hirsch, önskar höja och utseendemässigt förbättra statusen på entrén och porten till Strandvägen 3. En återgång till 1905 års utseende är inte möjlig av skäl som framgår ovan. Avsikten är nu att utföra nya porten av ek med glasad enkeldörr och återställande av glasade sidopartier. Karm och dörrbladets överstycke följer muröppningens bågform. Dörrstängare/-öppnade placeras i golv med maskineri i låda. Utförande, beslagning och kvalitet skall vara densamma som porten Strandvägen 1 har.

Det nya ekpartiet ökar dörrhöjden och ökar ljusinsläpp till portgången. Porten kommer att få en ökad känsla av rymd och värdighet, både mot gata och insida.

Bild 17 Bygglovsritning

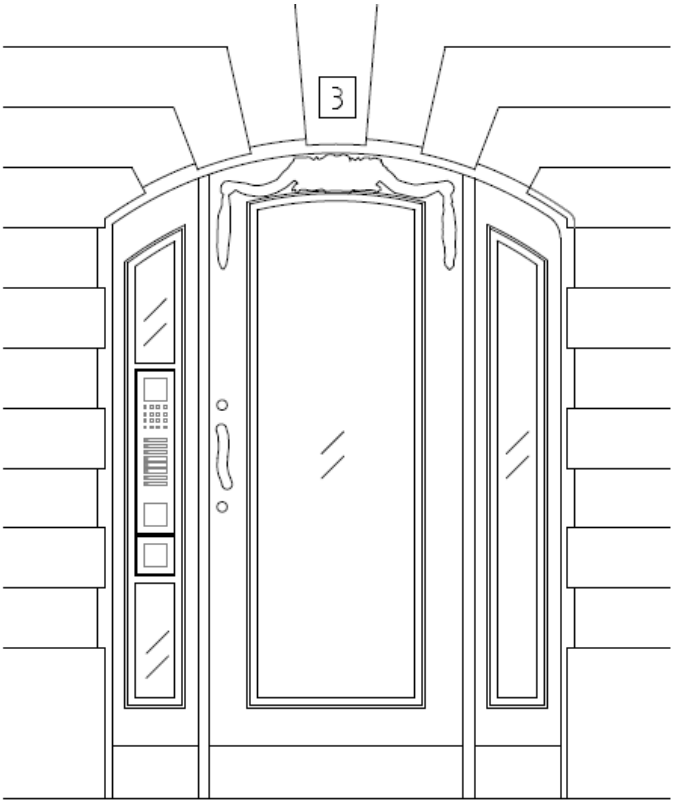

Bild 18 Arbetsritning till nytt dörrparti.

********2007-10-27/ reviderad 2012-06-04/Olof Burell/*******